

Vybrané predbežné zistenia z medzinárodného projektu Eurostudent

*(Priebežná správa o realizácii projektu
EUROSTUDENT VI)*

Mgr. František Blanár

Mgr. Martin Vančo

Odbor metodiky a tvorby informácií školstva

Centrum vedecko-technických informácií SR

Staré grunty 52, 842 44 Bratislava

Bratislava
2017

Obsah

Zoznam grafov	3
Zoznam tabuliek	3
Úvod	4
1. Metodika a obsahový rámec projektu	4
1.1. Ciele projektu	4
1.2. Harmonogram projektu.....	5
1.3. Realizácia projektu v SR.....	5
2. Hodnotenie spokojnosti so štúdiom.....	8
3. Pripravenosť pre pracovný trh	10
3.1. Pripravenosť pre národný pracovný trh	11
3.2. Pripravenosť pre medzinárodný pracovný trh	11
4. Životné podmienky a rodinná situácia	13
4.1. Hodnotenie rodinnej situácie	13
4.2. Bývanie počas semestra	14
4.3. Príjmy a výdavky študentov.....	14
4.4. Pracovné aktivity študentov.....	15
4.4.1. Práca počas semestra	16
4.4.2. Práca počas prázdnin.....	18
5. Medzinárodná študentská mobilita a jazyková vybavenosť	20
5.1. Jazyková vybavenosť študentov vysokých škôl	22
Zhrnutie	23

Zoznam grafov

Graf 1 – Spokojnosť s kvalitou výučby*	8
Graf 2 – Spokojnosť s organizáciou štúdia a rozvrhom hodín*	9
Graf 3 – Spokojnosť so študijnými podmienkami*	9
Graf 4 – Študentské hodnotenie úrovne prípravy zo strany školy pre trh práce	10
Graf 5 – Študentské hodnotenie úrovne prípravy zo strany školy pre národný trh práce	11
Graf 6 – Študentské hodnotenie úrovne prípravy zo strany školy pre medzinárodný trh práce	12
Graf 7 – Hodnotenie finančnej situácie rodičov v porovnaní s inými rodinami	13
Graf 8 – Vnímanie svojej situácie ako pracujúceho študenta	15
Graf 9 – Súvis práce s obsahom študovaného programu*	16
Graf 10 – Práca počas semestra	16
Graf 11 – Práca počas semestra	17
Graf 12 – Dôvody pre prácu popri štúdiu*	18
Graf 13 – Práca počas prázdnin za posledných 12 mesiacov	18
Graf 14 – Dôvody pre neúčast' na zahraničnom študijnom programe*	20
Graf 15 – Zdroje financovania zahraničného študijného pobytu (v %)	21
Graf 16 – Deklarovaný počet ovládaných jazykov na veľmi dobrej úrovni*	22

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 – Štruktúra výberového a základného súboru podľa vysokých škôl	6
Tabuľka 2 – Štruktúra výberového a základného súboru podľa pohlavia a veku	7
Tabuľka 3 – Štruktúra výberového a základného súboru podľa skupiny odborov	7
Tabuľka 4 – Spôsob bývania počas semestra*	14
Tabuľka 5 – Celkové mesačné príjmy a náklady	14
Tabuľka 6 – Vnímanie svojej situácie ako pracujúceho študenta z hľadiska formy štúdia	15
Tabuľka 7 – Práca počas prázdnin za posledných 12 mesiacov podľa pohlavia	19
Tabuľka 8 – Krajiny v ktorých študenti absolvovali zahraničnú mobilitu	21

Úvod

Slovenská republika prostredníctvom Centra vedecko-technických informácií participuje už na šiestom kole projektu EUROSTUDENT¹, ktorý je zameraný na zmapovanie sociálno-ekonomickej situácie študentov vysokých škôl v európskych krajinách. Do projektu EUROSTUDENT VI je zapojených spolu 28 krajín². Samotný projekt má naplánované trvanie na roky 2016 až 2018, pričom na základe údajov zozbieraných v jednotlivých participujúcich krajinách bude rovnako ako v predchádzajúcich kolách projektu vypracovaná medzinárodná komparatívna štúdia³.

1. Metodika a obsahový rámec projektu

1.1. Ciele projektu

Projekt si kladie za cieľ cyklické mapovanie sociálnej a ekonomickej situácie vysokoškolských študentov (ISCED 5 až ISCED 7⁴) v participujúcich krajinách. Zozbierané údaje sú sústredené v medzinárodnej databáze, ktorá poskytuje rozsiahlu bázu medzinárodne porovnateľných ukazovateľov z oblasti sociálno-ekonomickej situácie účastníkov terciárneho vzdelávania, ktoré sú ďalej využiteľné na tvorbu politík podpory vysokoškolského vzdelávania na národných úrovniach, ako aj v celoeurópskom priestore.

Hlavnými oblasťami, na ktoré sa medzinárodný projekt zameriava sú:

- ✓ Demografická štruktúra vysokoškolských študentov
- ✓ Prístupové cesty k terciárnemu vzdelávaniu
- ✓ Sociálno-ekonomické zázemie študentov
- ✓ Zdroje financovania a výška študijných a bežných výdavkov
- ✓ Platené pracovné aktivity v priebehu štúdia
- ✓ Časový rozvrh študijných a iných aktivít v priebehu semestra
- ✓ Medzinárodná študijná mobilita
- ✓ Zdravotné znevýhodnenia a ich vplyv na štúdium
- ✓ Hodnotenie kvality vzdelávania

¹ Slovenská republika participuje na projekte od roku 2005, teda doteraz sme boli zapojení do štyroch cyklov v rátane aktuálneho.

² Albánsko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Gruzínsko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Island, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovenská republika, Slovinsko, Srbsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko a Turecko.

³ Bližšie informácie o projekte spolu s výstupmi za predchádzajúce cykly sú dostupné na oficiálnej stránke projektu: www.eurostudent.eu.

⁴ ISCED 8 – tretí stupeň terciárneho vzdelania (PhD.) nepredstavuje cieľovú skupinu projektu.

1.2. Harmonogram projektu

V prvej polovici roka 2016 boli realizované práce súvisiace s úpravou metodiky zberu a spracovania údajov. Po schválení finálnej anglickej verzie dotazníka bol uskutočnený jeho preklad a prispôsobenie pre slovenské špecifiká. Následne bol dotazník implementovaný do webového prostredia. V mesiacoch máj až jún 2016 bola na Slovensku realizovaná samotná terénna fáza projektu (k podrobnostiam viď bližšie podkapitolu „Realizácia projektu v SR“.

Po ukončení terénnej fázy nasledovalo čistenie, úprava jednotného formátu údajov pre potreby ich nahratia do medzinárodnej databázy. Následne boli zrealizované práce súvisiace s vážením údajov podľa medzinárodnej metodiky projektu, na zabezpečenie čo najvyššej reprezentatívnosti údajov zozbieraných v jednotlivých štátoch. Finálna podoba údajov za Slovenskú republiku bola po zapracovaní priebežných pripomienok koordinátora projektu nahratá do medzinárodnej databázy v druhej polovici marca 2017.

Aktuálne v rámci prác na projekte prebiehajú úkony spojené s komentovaním datasetov v medzinárodnej databáze pre potreby vypracovania medzinárodnej komparatívnej analýzy. Medzinárodná štúdia a záverečná konferencia projektu EUROSTUDENT VI je naplánovaná na jar 2018.

1.3. Realizácia projektu v SR

Terénny zber údajov prebehol na Slovensku v mesiacoch máj – jún. Cieľovou skupinou boli študenti slovenských verejných a súkromných vysokých škôl, ktorí vyplňali dotazník realizovaný prostredníctvom webovej aplikácie. Do prieskumu boli zahrnutí študenti prvého, druhého a spojeného prvého a druhého stupňa terciárneho vzdelávania.

Na základe stratifikovaného náhodného výberu bolo oslovených 20 000 respondentov. Výber bol uskutočnený na základe nasledujúcich kritérií: vysoká škola, forma štúdia a pohlavie. Vyšší počet oslovených bol zvolený z dôvodu predpokladu nižšej návratnosti v takomto type zberu údajov.

Do prieskumu sa zapojilo spolu 2 890 respondentov. Z rôznych dôvodov (nesplnenie vstupných podmienok, nevyplnenie celého dotazníka) ostalo v databáze po prečistení 1 491 respondentov. Čistenie dát sa uskutočnilo vo viacerých fázach, pričom sa držalo medzinárodnej metodiky a priebežných pripomienok koordinátora projektu.

Následujúca tabuľka ukazuje prehľad respondentov podľa aktuálnej vysokej školy a porovnanie s celou študentskou populáciou. Rovnaké porovnanie je urobené aj pre niektoré demografické údaje a skupinu študijných odborov.

Tabuľka 1 – Štruktúra výberového a základného súboru podľa vysokých škôl

	Výberový súbor	Výberový súbor (%)	Základný súbor (%)
UNIVERZITA KOMENSKÉHO	205	13,7	15,3
UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA	89	6	4,6
PREŠOVSKÁ UNIVERZITA	100	6,7	5,9
UNIVERZITA sv. CYRILA A METODA	42	2,8	4
KATOLÍCKA UNIVERZITA	41	2,7	2,9
AK. MÉDIÍ, ODBORNÁ VŠ MEDIÁLNEJ A MARKETINGOVEJ KOMUNIKÁCIE	-	0	0,1
BRATISLAVSKÁ MEDZINÁRODNÁ ŠKOLA LIBERÁLNYCH ŠTÚDIÍ	1	0,1	0
UNIVERZITA J. SELYEHO	5	0,3	1,1
VYSOKÁ ŠKOLA V SLÁDKOVIČOVE	3	0,2	0,8
PANEURÓPSKA VYSOKÁ ŠKOLA	10	0,7	1,8
VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE sv. ALŽBETY	57	3,8	5,4
UNIVERZITA VETERINÁRSKEHO LEKÁRSTVA A FARMÁCIE	29	1,9	1,3
UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA	110	7,4	5,8
UNIVERZITA MATEJA BELA	77	5,2	5,8
TRNAVSKÁ UNIVERZITA	54	3,6	3,3
SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA	168	11,3	8,8
TECHNICKÁ UNIVERZITA KOŠICE	95	6,4	6
DUBNICKÝ TECHNOLOGICKÝ INŠTITÚT	6	0,4	1,4
ŽILINSKÁ UNIVERZITA	109	7,3	5,6
TRENČIANSKA UNIVERZITA ALEXANDRA DUBČEKA	21	1,4	1,8
EKONOMICKÁ UNIVERZITA	114	7,6	5,4
VYSOKÁ ŠKOLA EKONÓMIE A MANAŽMENTU VEREJNEJ SPRÁVY	10	0,7	2
VYSOKÁ ŠKOLA MANAŽMENTU	4	0,3	0,6
STREDOEURÓPSKA VYSOKÁ ŠKOLA	-	0	0,2
VYSOKÁ ŠKOLA MEDZINÁRODNÉHO PODNIKANIA ISM SLOVAKIA	5	0,3	0,4
SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA	89	6	5,3
TECHNICKÁ UNIVERZITA ZVOLEN	25	1,7	2,2
VYSOKÁ ŠKOLA MÚZICKÝCH UMENÍ	6	0,4	0,6
VYSOKÁ ŠKOLA VÝTVARNÝCH UMENÍ	3	0,2	0,4
AKADÉMIA UMENÍ	7	0,5	0,3
HUDOBNÁ A UMELECKÁ AKADÉMIA JÁNA ALBRECHTA	-	0	0

Vo vzorke je mierne podreprezentovaná skupina starších študentov, naopak mierne nadreprezentovaná je skupina 21-25 ročných⁵. Uvedený fakt je zapríčinený nižšou participáciou externých študentov na prieskume, ktorí spadajú práve do vyšších vekových kategórií. Nižšia návratnosť vyplnených dotazníkov mohla byť čiastočne spôsobená aj obdobím, počas ktorého sa uskutočnila terénna fáza projektu. Študenti boli oslovení koncom letného semestra/začiatkom skúškového obdobia, kedy bol predpoklad, že ich participácia na prieskume by mohla byť mierne vyššia ako počas inej časti roka⁶. U externých študentov, ktorí v tomto období majú okrem študijných povinností spojených so skúškami aj bežné pracovné povinnosti, toto obdobie má výrazne hektickejší charakter a to sa mohlo v konečnom dôsledku podpísať pod nižšiu mieru participácie na prieskume.

⁵ Tieto odchýlky boli v záverečnej fáze úpravy údajov v zmysle metodiky projektu do značnej miery eliminované prostredníctvom preváženia údajov na reálnu populáciu študentov. V prípade údajov v ďalších analýzach vychádzame z vážených údajov, ktoré sú použité rovnako aj na medzinárodnú analýzu.

⁶ Z dôvodu absencie dostupnosti individuálnych mailových adries na študentov, boli študentom oslovovaní formou listov, ktoré im boli doručované na adresy ich trvalého bydliska, kde sa s väčšou pravdepodobnosťou zdržiavajú práve na konci semestra/začiatkom skúškového obdobia.

Tabuľka 2 – Štruktúra výberového a základného súboru podľa pohlavia a veku

pohlavie	vek	Výberový súbor (%)	Základný súbor (%)
ženy	do 21	13	13
	21-22	23	18
	23-25	19	17
	nad 26	6	11
muži	do 21	7	9
	21-22	13	11
	23-25	15	12
	nad 26	4	7

Pokiaľ ide o odborové zastúpenie, mierne nadreprezentovaní sú študenti prírodných vied či technických vied, naopak mierne podreprezentovaní študenti spoločenských vied. Toto sa odráža ja zastúpení medzi jednotlivými vysokými školami. Ako už bolo spomenuté vyššie, pre účely medzinárodného porovnania a ďalšie analytické práce sú dáta vážené.

Tabuľka 3 – Štruktúra výberového a základného súboru podľa skupiny odborov

Skupina odborov	Výberový súbor (%)	Základný súbor (%)
Prírodné vedy	7	4
Technické vedy	24	20
Poľnohospodársko – lesnícke a veterinárne vedy	3	4
Zdravotníctvo	10	11
Spoločenské vedy	53	57
Vedy o kultúre a umení	2	2
Vojenské a bezpečnostné vedy	1	2

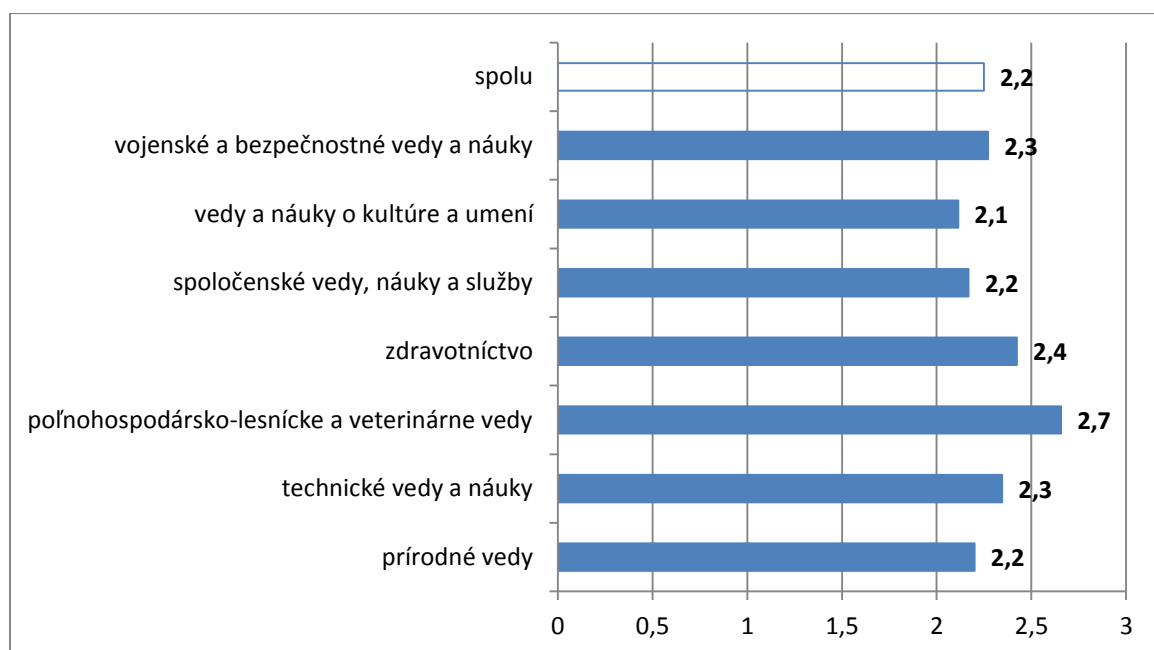
Pre účely tejto správy sme sa rozhodli využiť pri väčšine indikátoroch dvojfaktorovú analýzu, pričom druhým sledovaným faktorom bol odbor, forma štúdia, pohlavie alebo sídlo školy (Bratislava a zvyšok SR). Do správy sú zahrnuté len niektoré vybrané indikátory. Priestor pre ďalšie indikátory a podrobnejšiu analýzu bude venovaný v podrobnejších analytických výstupoch, ktoré budú vypracované následne v priebehu realizácie projektu na národnej úrovni.

2. Hodnotenie spokojnosti so štúdiom

V prípade hodnotenia kvality štúdia mali respondenti možnosť vyjadriť svoju spokojnosť resp. nespokojnosť s kvalitou výučby, organizáciou štúdia a študijnými podmienkami. Študenti hodnotili spokojnosť s doterajším priebehom štúdia na 5 stupňovej škále, kde 1 znamenalo veľkú spokojnosť a 5 veľkú nespokojnosť.

Spokojnosť s kvalitou výučby dosiahla medzi respondentmi najvyššiu mieru spokojnosti (2,2). Rozdiely medzi odbormi nie sú dramaticky veľké, pričom najnižšiu mieru spokojnosti s kvalitou výučby vyjadrili študenti poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied. Naopak, najvyššiu mieru spokojnosti s kvalitou výučby prejavili študenti vied o kultúre a umení.

Graf 1 – Spokojnosť s kvalitou výučby*

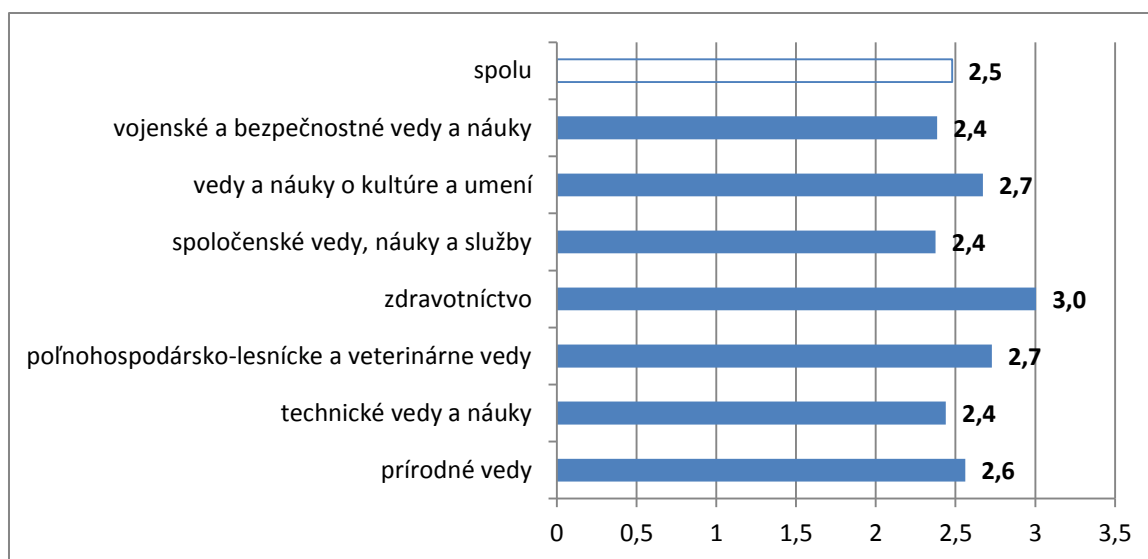

*(1 = veľká spokojnosť, 5 = veľká nespokojnosť)

Celková spokojnosť s organizáciou štúdia a rozvrhom hodín bola u študentov v porovnaní s ostatnými dvoma kategóriami⁷ najnižšia. Najnižšiu spokojnosť s organizáciou štúdia a rozvrhom hodín vyjadrili študenti zdravotníckych odborov, zatiaľ čo najvyššia miera spokojnosti bola zaznamenaná u študentov technických vied, vojenských a bezpečnostných vied a náuk a spoločenských vied a služieb (zhodne po 2,4).

⁷ Spokojnosť s kvalitou výučby a spokojnosť so študijnými podmienkami (kvalita a dostupnosť knižníc, počítačov, učební a pod.).

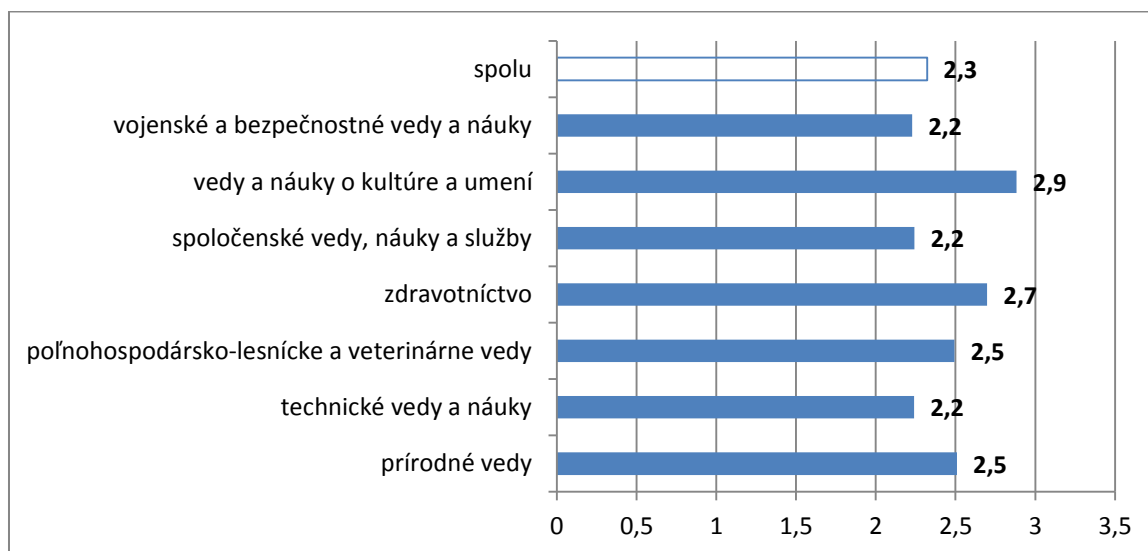
Graf 2 – Spokojnosť s organizáciou štúdia a rozvrhom hodín*

*(1 = veľká spokojnosť, 5 = veľká nespokojnosť)

V prípade vyjadrenia spokojnosti so študijnými podmienkami, teda s kvalitou a dostupnosťou knižníc, počítačov, budov a učební boli respondenti skôr spokojní ako nespokojní. Najvýraznejšiu mieru spokojnosti so študijnými podmienkami vyjadrili študenti vojenských a bezpečnostných vied a náuk, technických vied a náuk a študenti spoločenských vied (zhodne po 2,2). Celkovo najnižšiu mieru spokojnosti so študijnými podmienkami deklarovali respondenti z radov študentov vied o kultúre a umení (2,9 – teda skôr neutrálny postoj ku kvalite študijných podmienok).

Graf 3 – Spokojnosť so študijnými podmienkami*

*(1 = veľká spokojnosť, 5 = veľká nespokojnosť)

Z uvedeného je však zrejmé, že študenti vo všetkých prípadoch sa prikláňajú skôr k spokojnosti, resp. zastávajú neutrálny postoj.

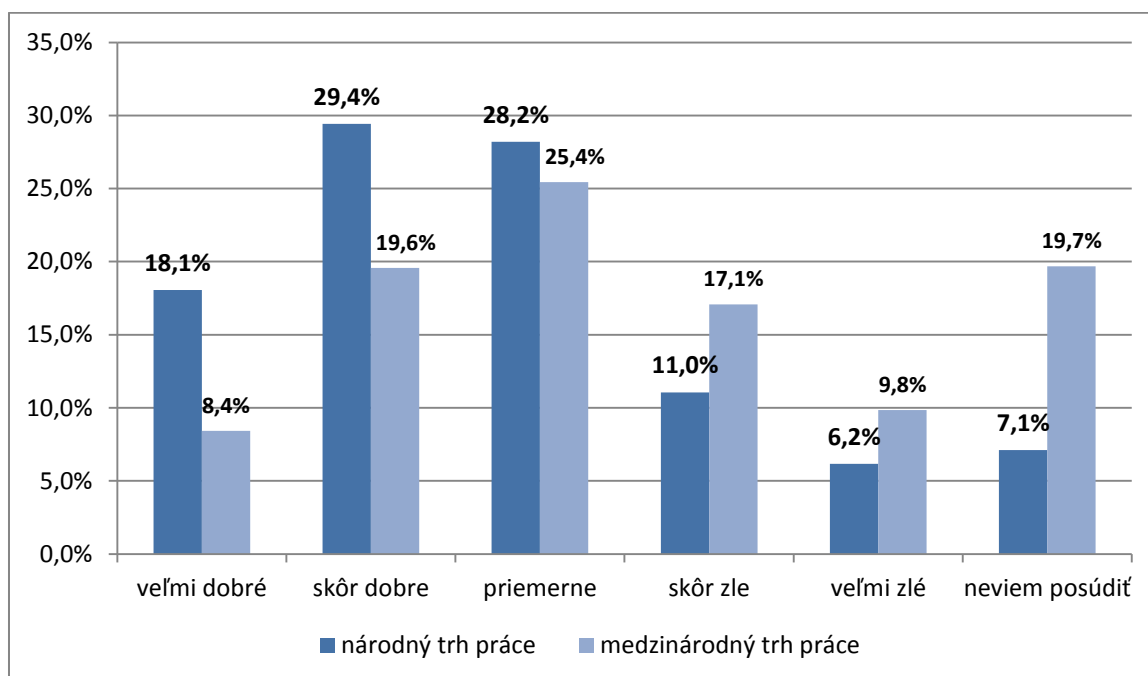
3. Pripravenosť pre pracovný trh

Respondenti mali možnosť vyjadriť svoj názor na úroveň nadobudnutých kompetencií v rámci aktuálne študovaného vysokoškolského študijného programu pre ich uplatnenie na trhu práce. Zatiaľ čo v prípade národného trhu práce hodnotilo takmer tridsať percent respondentov úroveň svojej pripravenosti ako skôr dobrú, tak rovnaké hodnotenie pripravenosti pre potreby medzinárodného trhu práce uviedlo iba 19,6 % respondentov. Ako veľmi dobre pripravení pre národný trh práce sa cítilo 18,1 % študentov, pričom v prípade medzinárodného trhu práce sa považovalo za veľmi dobre pripravených iba 8,4 % študentov. Priemernú pripravenosť pre národný trh práce uviedlo 28,2 % respondentov (u pripravenosti na medzinárodný trh práce to bolo 25,4 %). Veľmi zlú pripravenosť pre národný trh práce deklarovalo 6,2 % (9,8 % pre medzinárodný trh práce) a úroveň pripravenosti ako skôr zlú uviedlo 11,0 % respondentov v prípade národného trhu práce a 17,1 % v prípade medzinárodného trhu práce.

Je zaujímavé, že úroveň pripravenosti pre potreby národného trhu práce nevedelo posúdiť iba 7,1 %, pričom s hodnotením svojej pripravenosti pre medzinárodný trh práce malo problém až 19,7 % respondentov.

Môžeme teda konštatovať, že študenti vnímajú výrazne pozitívnejšie svoju pripravenosť pre národný trh práce v porovnaní s tým medzinárodným, pod čo sa mohla vo výraznej miere podpísať aj neznalosť požiadaviek medzinárodného trhu práce a teda aj neschopnosť následného posúdenia úrovne pripravenosti jeho podmienkam.

Graf 4 – Študentské hodnotenie úrovne prípravy zo strany školy pre trh práce

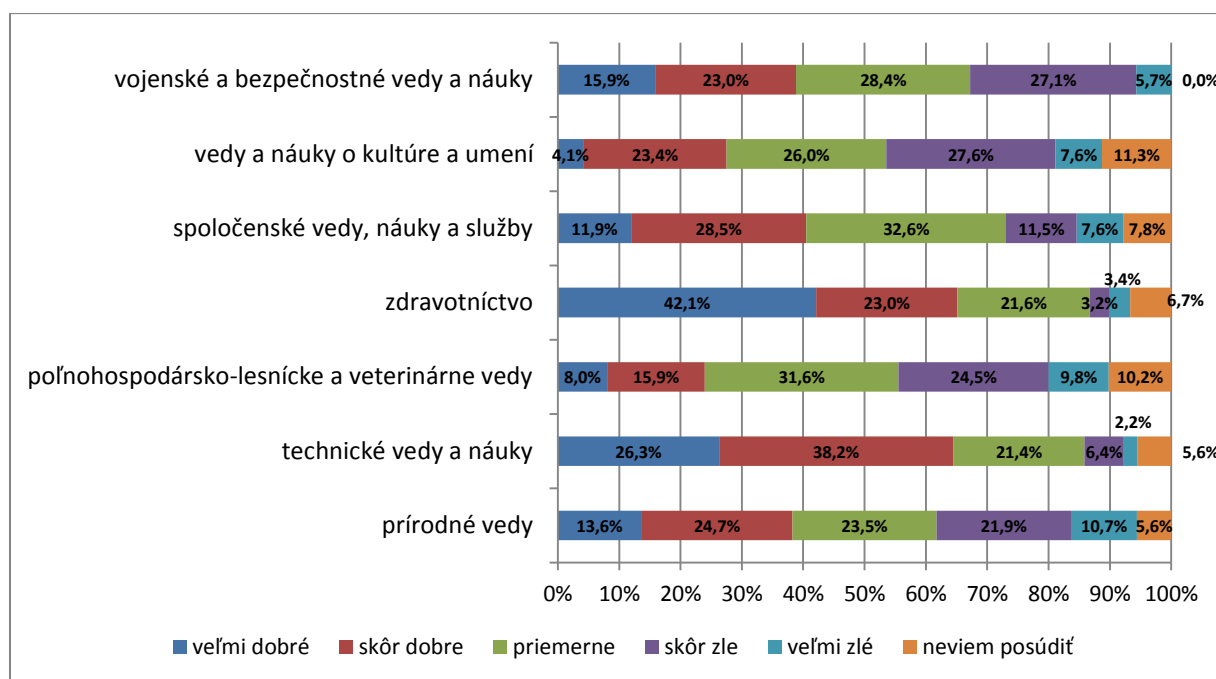

3.1. Pripravenosť pre národný pracovný trh

Úroveň hodnotenia pripravenosti pre trh práce bola výrazne odlišná u študentov z jednotlivých skupín študijných odborov. Zatiaľ čo v prípade zdravotníctva hodnotilo úroveň svojej pripravenosti pre národný trh práce ako veľmi dobrú až 42,1 % respondentov, u študentov zo skupiny vied a náuk o kultúre a umení sa za veľmi dobre pripravených považovalo iba 4,1 %. Je zaujímavé, že najnižšiu mieru pripravenosti pre národný trh práce pociťovali študenti prírodných vied (10,7 %). Ako skôr zlú vnímali vo výraznej miere svoju pripravenosť študenti vied a náuk o kultúre a umení (27,6 %) a vojenských a bezpečnostných vied a náuk (27,1 %). Najväčší problém s hodnotením svojej pripravenosti pre potreby národného trhu práce mali študenti vied a náuk o kultúre a umení (11,3 %) a poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied (10,2 %).

Podrobný prehľad samohodnotenia pripravenosti študentov pre potreby národného trhu práce na úrovni skupín odborov je prezentovaný v grafe 5.

Graf 5 – Študentské hodnotenie úrovne prípravy zo strany školy pre národný trh práce

3.2. Pripravenosť pre medzinárodný pracovný trh

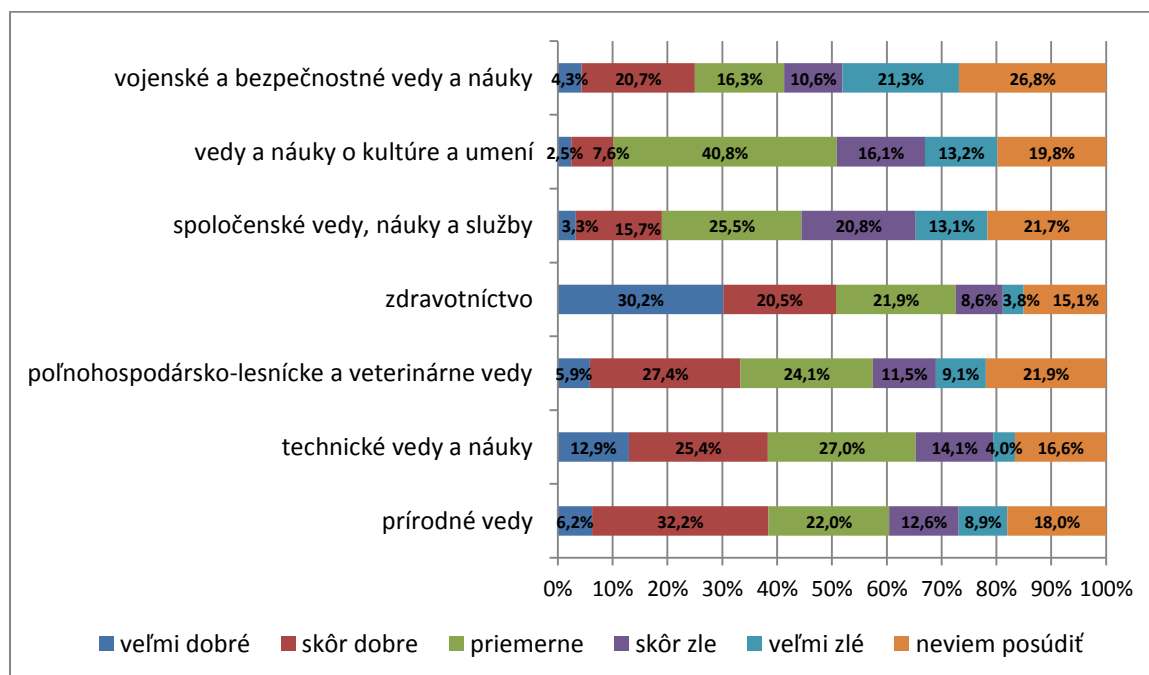
Rovnako ako v prípade sebahodnotenia pripravenosti pre potreby národného trhu práce, aj v pri hodnotení pripravenosti pre potreby medzinárodného trhu práce boli najpozitívnejšie sebahodnotenia pripravenosti u študentov zdravotníckych odborov. Veľmi dobrú pripravenosť uviedlo 30,2 % a úroveň pripravenosti ako skôr dobrú uviedlo 20,5 % respondentov z tejto skupiny odborov. Pri pohľade na grafickú prezentáciu je zrejmé, že študenti zdravotníckych odborov boli jediní, ktorí hodnotili úroveň svojej pripravenosti pre potreby medzinárodného trhu práce ako dobrú

(50,7%). Zároveň v tejto skupine študentov bol najnižší podiel tých, ktorí neboli schopní posúdiť úroveň svojej pripravenosti pre medzinárodný trh práce (15,1 %).

Ako veľmi dobrú vnímali svoju pripravenosť pre potreby medzinárodného trhu práce v najnižšej miere študenti vied a náuk o kultúre a umení (2,5 %), spoločenských vied, náuk a služieb (3,3 %) a vojenských a bezpečnostných vied a náuk (4,3 %), pričom posledne menovaná skupina študentov vnímala svoju pripravenosť v porovnaní s ostatnými skupinami odborov v najvýraznejšej miere ako ako veľmi zlú (21,3 %; pre porovnanie u študentov zdravotníckych odborov to bolo iba 3,8 %).

Podrobný prehľad samohodnotenia pripravenosti študentov pre potreby medzinárodného trhu práce na úrovni skupín odborov je prezentovaný v nasledujúcom grafe.

Graf 6 – Študentské hodnotenie úrovne prípravy zo stany školy pre medzinárodný trh práce

4. Životné podmienky a rodinná situácia

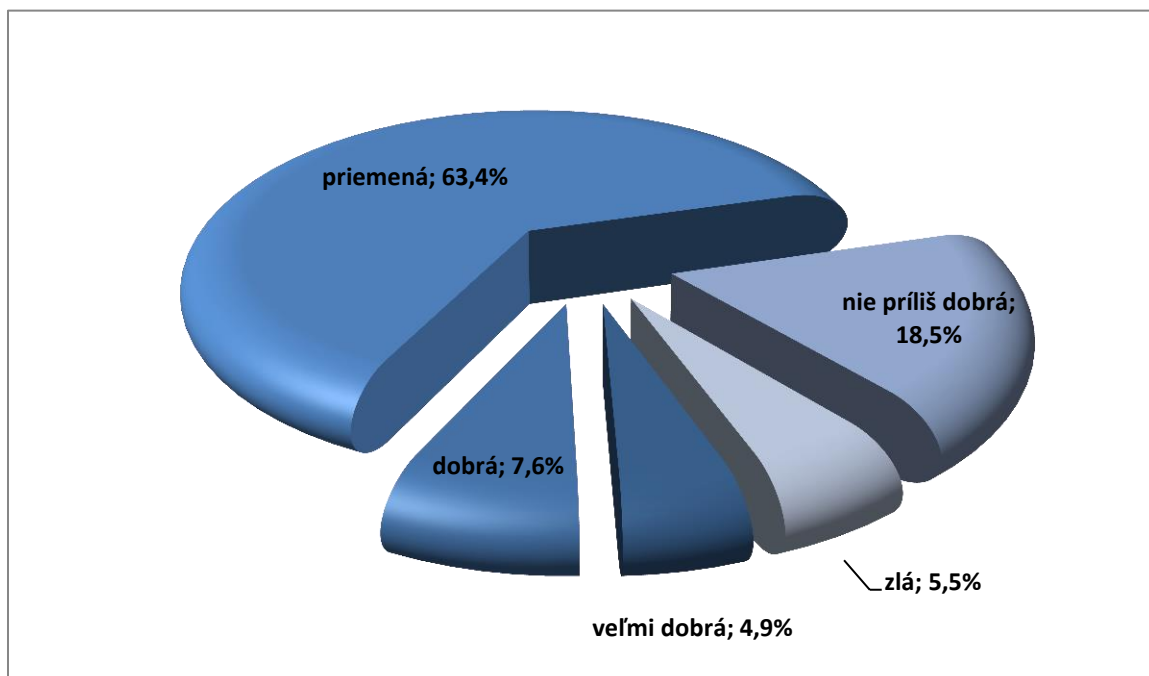
Výrazná časť prieskumu je zameraná na životné podmienky a rodinnú situáciu študentov vysokých škôl. V rámci zisťovania sa projekt zameriava na nasledujúce tematické okruhy:

- ✓ Hodnotenie rodinnej situácie
- ✓ Forma bývania počas semestra
- ✓ Celkové mesačné príjmy a ich zdroje
- ✓ Celkové mesačné výdavky a spôsoby ich financovania
- ✓ Práca počas semestra

4.1. Hodnotenie rodinnej situácie

Respondenti sa mali možnosť vyjadriť k ekonomickej situácii prostredia (rodiny), z ktorého pochádzajú. Išlo o subjektívne sebahodnotenie finančnej situácie rodičov (zákonných zástupcov) v porovnaní s inými rodinami. Prevažná väčšina respondentov hodnotila finančnú situáciu vlastnej rodiny (rodičov) za priemernú (63,4 %). Ako veľmi dobrú v porovnaní s inými rodinami ju hodnotilo necelých päť percent (4,9 %) respondentov a k opačnej hodnote škály (zlá) sa priklonilo päť a pol percenta respondentov zapojených do prieskumu.

Graf 7 – Hodnotenie finančnej situácie rodičov v porovnaní s inými rodinami

4.2. Bývanie počas semestra

V rámci zisťovania údajov o bývaní študentov počas semestra neboli zistené u respondentov z hľadiska pohlavia výrazné rozdiely. Jedinou skupinou, kde sa prejavil výraznejší rozdiel bolo bývanie na internáte, ku ktorému sa prihlásilo 64,0 % mužov a iba 44,3 % žien.

Tabuľka 4 – Spôsob bývania počas semestra*

	muži (%)	ženy (%)
Žijem s rodičmi alebo príbuznými	45,3%	42,9%
Žijem s partnerom/partnerkou	17,4%	25,4%
Žijem s deťmi	4,1%	7,8%
Žijem s inými osobami	39,9%	38,2%
Žijem sám	7,1%	6,7%
Na internáte	64,0%	44,3%

* respondenti mohli súčasne vybrať viacero možností

4.3. Príjmy a výdavky študentov

Respondenti mali v dotazníku uviesť celkové príjmy ako aj životné a študijné náklady a spôsob ich financovania. V rámci priebežného vyhodnotenia výsledkov sme sa zamerali na prezentáciu výsledkov uvedených údajov z pohľadu miesta štúdia (Bratislava, resp. zvyšok Slovenska). Vychádzali sme totiž z predpokladu, že štúdiom a aj samotné životné náklady budú v hlavnom meste vyššie ako na zvyšku Slovenska. Ako je zrejmé z nasledujúcej tabuľky, tak tento predpoklad sa aj potvrdil. Jedinou oblasťou, kde boli priemerné mesačné náklady vyššie mimo Bratislavy, boli študijné náklady platené z vlastných peňazí.

Tabuľka 5 – Celkové mesačné príjmy a náklady

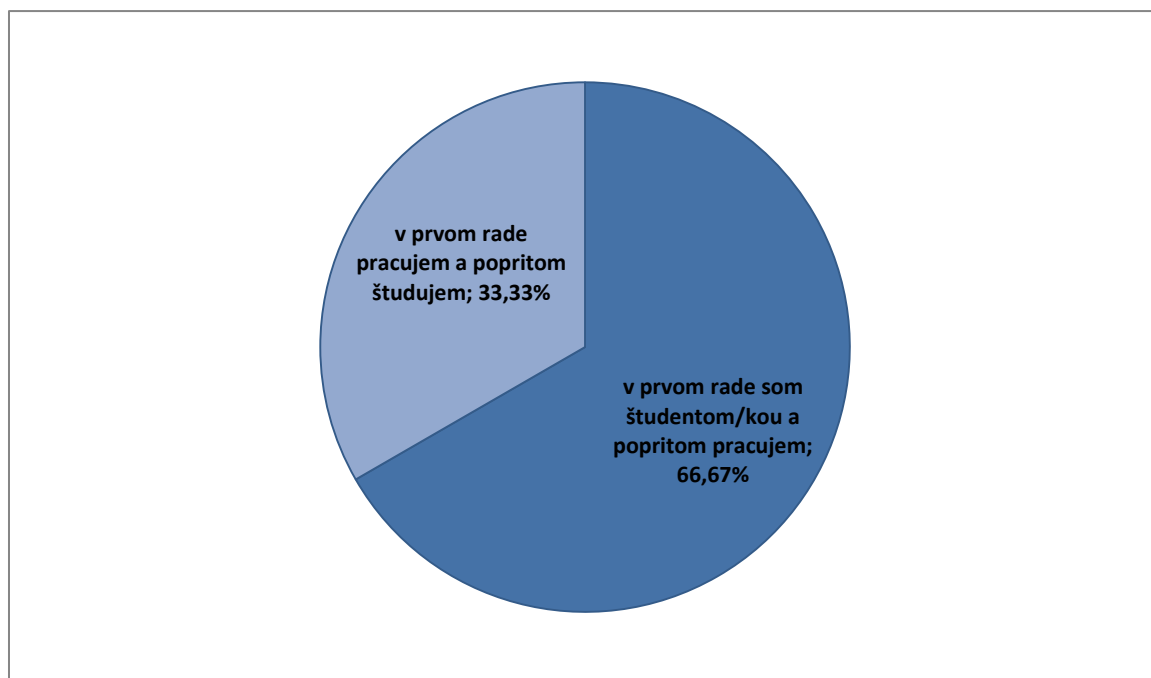
	Bratislava	zvyšok SR
celkové príjmy	550,82	479,77
celkové životné náklady platené z vlastných peňazí	238,12	217,88
celkové životné náklady platené inými	159,11	158,57
celkové študijné náklady platené z vlastných peňazí	26,94	29,93
celkové študijné náklady platené inými	19,90	12,15

Zatiaľ čo priemerné celkové príjmy študentov v Bratislave boli na úrovni 550,82 €, v prípade zvyšku Slovenska to bolo o 12,9 % menej (479,77 €). Obdobne, aj celkové životné náklady boli v hlavnom meste vyššie ako na zvyšku Slovenska.

4.4. Pracovné aktivity študentov

Prieskum sa zameriaval aj na problematiku práce študentov vysokých škôl. Tretina respondentov na otázku, ako vnímajú svoju situáciu z pohľadu práce a štúdia, uviedla, že v prvom rade pracujú a popri tom študujú. Zvyšných 66,67 % sa priklonili možnosti, že v prvom rade sa venujú štúdiu a popri tom pracujú.

Graf 8 – Vnímanie svojej situácie ako pracujúceho študenta

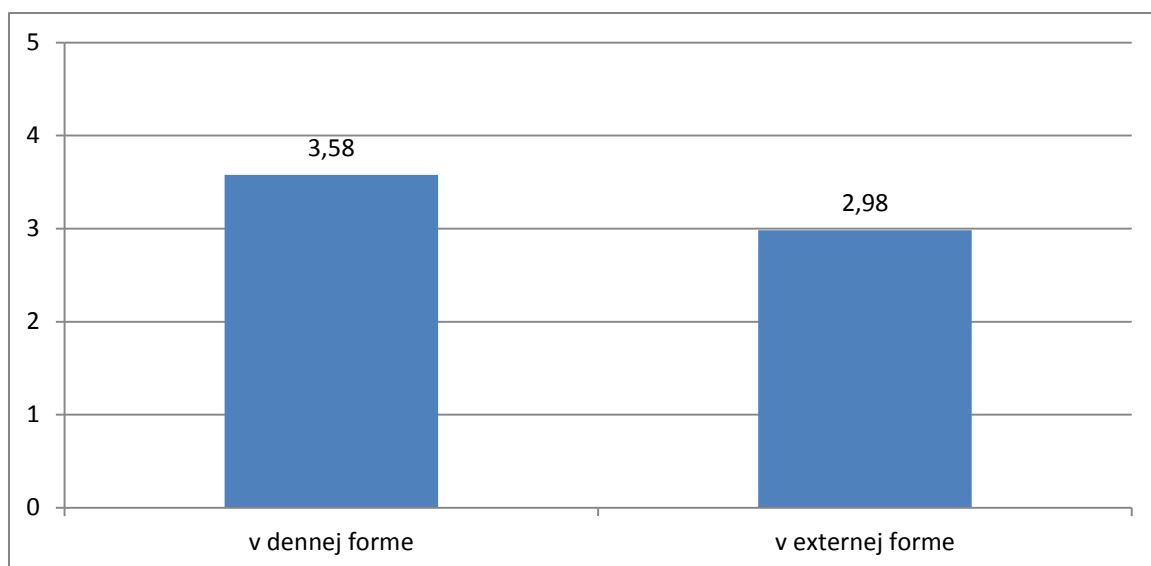
Z hľadiska formy štúdia sa potvrdili predpoklady, že externí študenti prikladajú väčšiu váhu práci (83,48 % respondentov z radov externých študentov sa priklonilo k možnosti, že v prvom rade pracujú a popri tom študujú), ako samotnému štúdiu, pričom v prípade denných študentov deklarovalo dominantné postavenie práce v porovnaní so štúdiom 8,40 % respondentov.

Tabuľka 6 – Vnímanie svojej situácie ako pracujúceho študenta z hľadiska formy štúdia

	v dennej forme	v externej forme
v prvom rade som študentom/kou a popritom pracujem	91,60%	16,52%
v prvom rade pracujem a popritom študujem	8,40%	83,48%

Ako vidieť z nasledujúceho grafu, tak u externých študentov bol zistený aj väčší súvis vykonávanej práce so študovaným program. Potvrdil sa tak predpoklad, že v prípade externých študentov ide v prevažnej miere o štúdium zamerané na zvýšenie kvalifikácie v súčasne vykonávanom zamestnaní, zatiaľ čo v prípade denných študentov práca zameraná skôr prostriedkom na zabezpečenie financií na bežné výdavky a získanie prvých pracovných skúseností (viď nižšie).

Graf 9 – Súvis práce s obsahom študovaného programu*

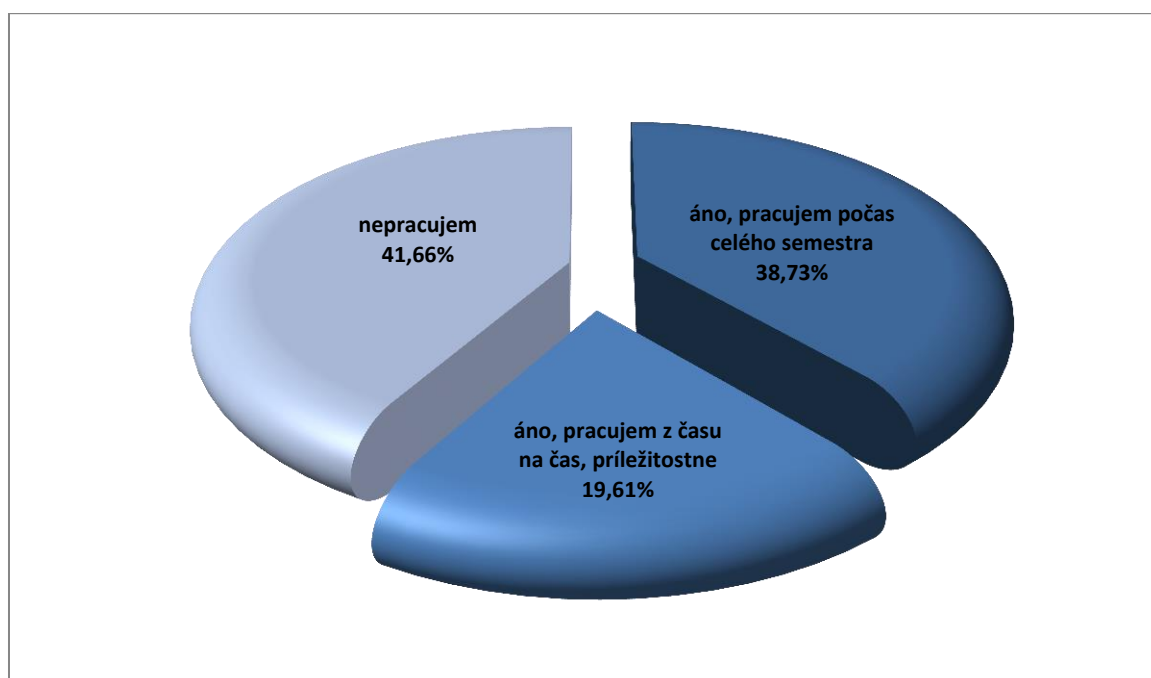

*(1= bezprostredný súvis; 5= bez súvisu)

4.4.1. Práca počas semestra

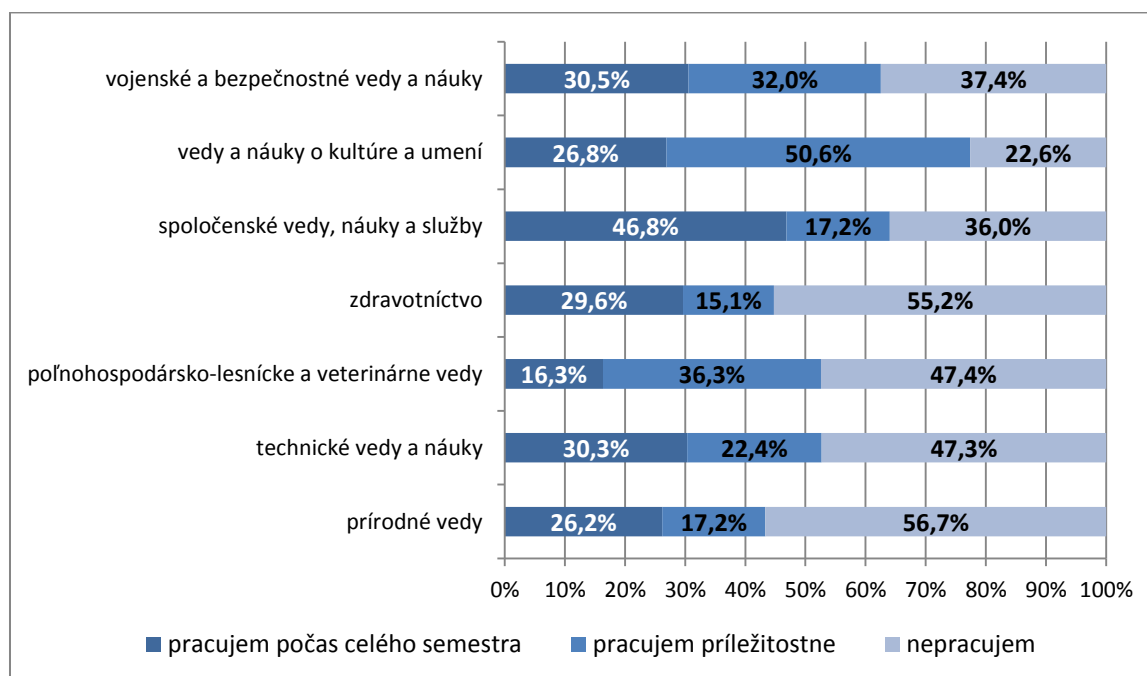
Viac ako polovica (58,34 %) respondentov z radov študentov vysokých škôl sa počas semestra venovala platenej práci. Dlhodobej práci počas celého semestra sa pritom venovalo 38,73 % študentov a príležitostne pracovalo 19,61 % študentov VŠ zapojených do prieskumu.

Graf 10 – Práca počas semestra

Najčastejšie popri štúdiu pracujú študenti spoločenských vied, náuk a služieb (64,0 %) a vied a náuk o kultúre a umení (77,4 %), pričom u druhých menovaných sa jednalo prevažne o prácu príležitostného charakteru. Naopak, najmenej sa práci počas semestra venovali študenti prírodných vied (43,3 %) a zdravotníctva (44,8 %). Podrobný prehľad prezentuje graf 11.

Graf 11 – Práca počas semestra

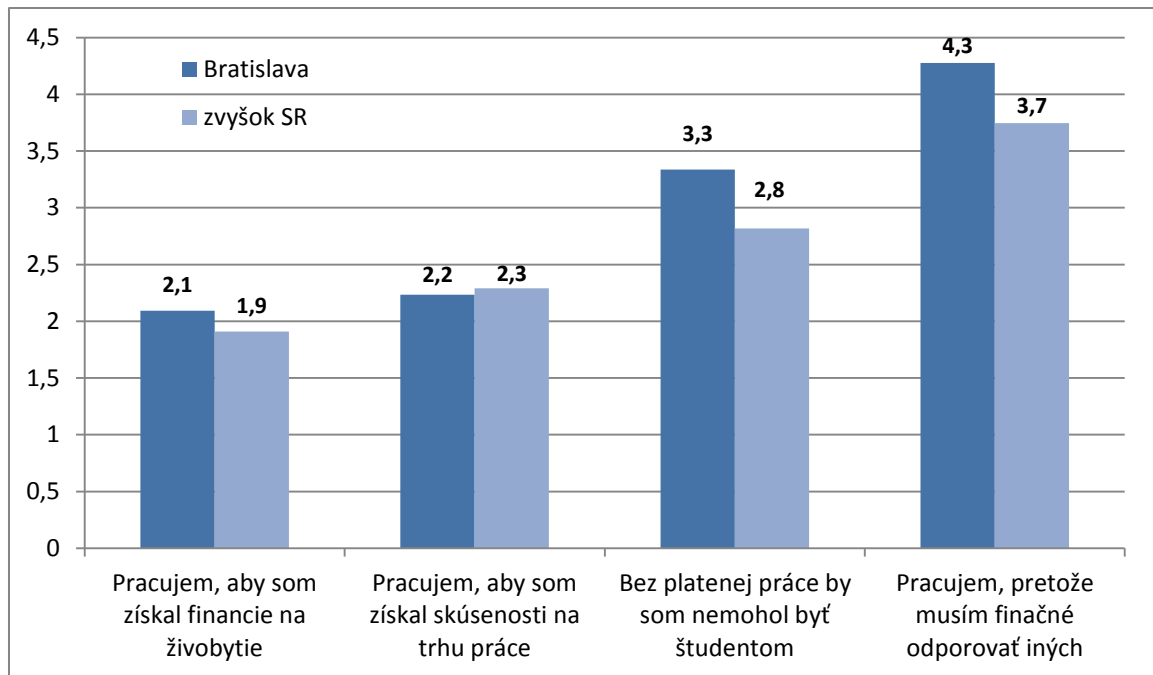

Respondenti mali možnosť vyjadriť na päťstupňovej škále⁸ mieru súhlasu s motiváciou pre prácu popri štúdiu. Konkrétne išlo o prácu z dôvodu zabezpečenia financií na živobytie, získanie skúseností na pracovnom trhu, zabezpečenie financií na štúdium a zabezpečenie financií pre podporu iných (deti, rodičov, a pod.).

Hlavným dôvodom pre prácu popri štúdiu bolo pre študentov bez ohľadu na to, či študovali v hlavnom meste, alebo mimo neho, získanie finančných prostriedkov na živobytie (2,1 u študentov v Bratislave; 1,9 u zvyšku SR). Študenti, ktorí študovali mimo Bratislavu vyjadrovali vyššiu mieru súhlasu so všetkými dôvodmi pre prácu popri štúdiu, okrem možnosti vyjadrujúcej zameranie za získavanie pracovných skúseností na trhu práce, kde vyjadrili mierne vyššiu mieru súhlasu študenti, ktorí navštevovali jednu z Bratislavských VŠ (2,2 BA; 2,3 zvyšok SR).

⁸ 1=súhlasím, 5=nesúhlasím

Graf 12 – Dôvody pre prácu popri štúdiu*

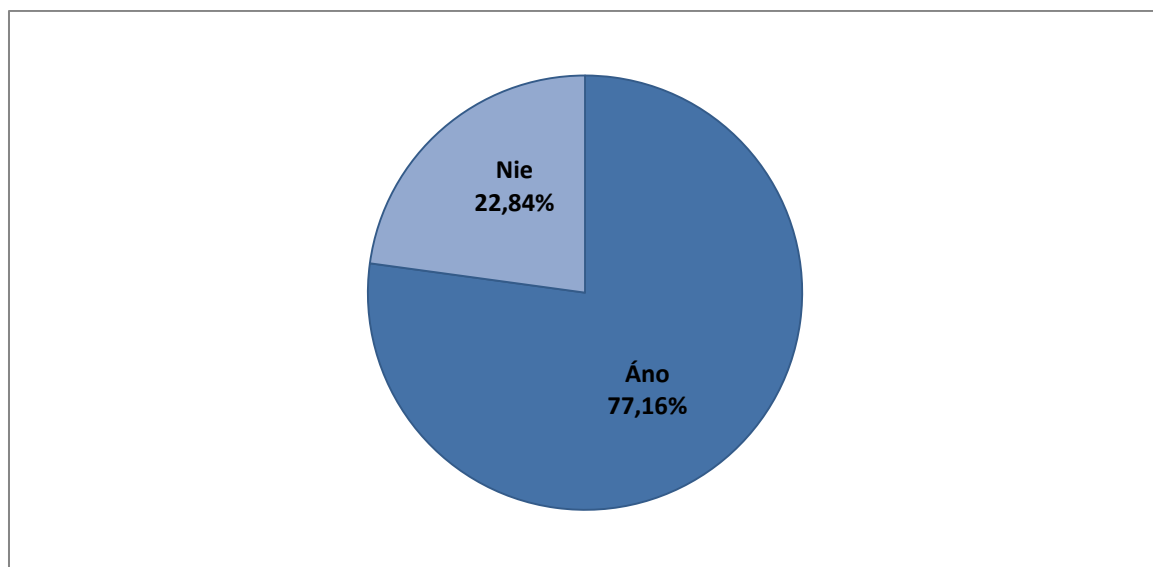

*(1=súhlasím, 5=nesúhlasím)

4.4.2. Práca počas prázdnin

Viac ako tri štvrtiny respondentov deklarovali, že za posledných dvanásť mesiacov sa počas prázdnin venovali platenej práci.

Graf 13 – Práca počas prázdnin za posledných 12 mesiacov

Z hľadiska pohlavia neboli v tomto prípade zistené žiadne výrazné rozdiely, pričom podiel študentov mužského pohlavia pracujúcich počas prázdnin za posledných dvanásť mesiacov bol v porovnaní so ženami mierne vyšší (o 3,1 percentuálneho bodu).

Tabuľka 7 – Práca počas prázdnin za posledných 12 mesiacov podľa pohlavia

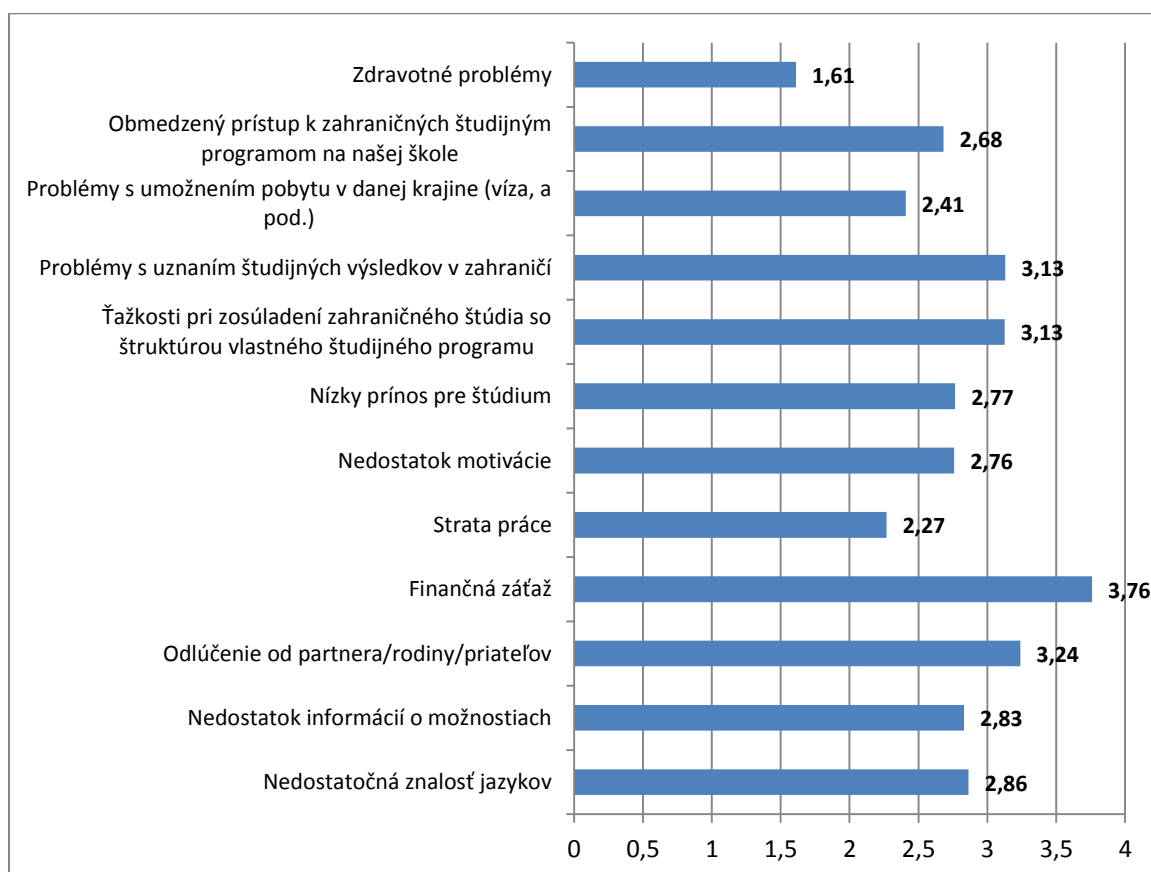
	Ženy	Muži
Nepracoval som počas leta za posledný rok (%)	24,12	21,03
Pracoval som počas leta za posledný rok (%)	75,88	78,97

5. Medzinárodná študentská mobilita a jazyková vybavenosť

Z celkového počtu 1 491 respondentov sa zahraničnej študijnej mobility zúčastnilo iba 5,1 %. Zaujímavým zistením je, že pomerne veľká časť respondentov (72,3 %) sa zahraničného študijného pobytu do budúcnosti ani neplánuje zúčastniť.

Ako najvýraznejšiu prekážku pre absolvovanie zahraničnej mobility uvádzali študenti finančnú záťaž, odlúčenie od partnera, rodiny a priateľov, problémy s uznaním študijných výsledkov v zahraničí a ťažkosti pri zosúladení zahraničného štúdia so štruktúrou vlastného študijného programu. Naopak, zdravotné problémy, obavy z prípadnej straty práce alebo problémy s umožnením pobytu vo vybranej krajine boli u respondentov vnímané len ako malá/žiadna prekážka pri potencionálnom absolvovaní zahraničnej študijnej mobility.

Graf 14 – Dôvody pre neúčast na zahraničnom študijnom programe*

*(5=veľký problém, 1=žiadny problém)

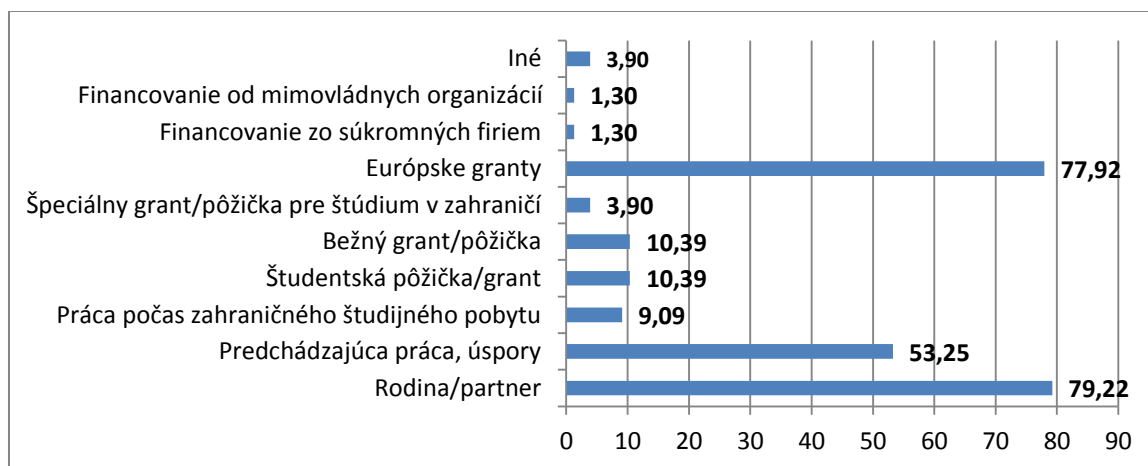
Ako je zrejme z nasledujúcej tabuľky, v prípade študentov, ktorí absolvovali nejakú formu zahraničnej študijnej mobility, bola najpopulárnejšia Česká republika (14,67 %), nasledovaná Poľskou republikou (9,33 %), Nemeckom a Španielskom (zhodne po 8,00 %). Vyšší počet respondentov sa zúčastnil študijnej mobility ešte vo Francúzsku a Slovinsku (zhodne po 6,67 %). Podrobný prehľad štátov, v ktorých respondenti absolvovali zahraničnú mobilitu obsahuje tabuľka 8.

Tabuľka 8 – Krajiny v ktorých študenti absolvovali zahraničnú mobilitu

krajina	%
Česká republika	14,67%
Poľská republika	9,33%
Spolková republika Nemecko	8,00%
Španielske kráľovstvo	8,00%
Francúzska republika	6,67%
Slovenská republika	6,67%
Švédске kráľovstvo	5,33%
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	4,00%
Maďarská republika	4,00%
Talianska republika	4,00%
Ruská federácia	4,00%
Rakúska republika	2,67%
Dánske kráľovstvo	2,67%
Estónska republika	2,67%
Fínska republika	2,67%
Portugalská republika	2,67%
Turecká republika	2,67%
Belgické kráľovstvo	1,33%
Kórejská republika	1,33%
Lotyšská republika	1,33%
Litovská republika	1,33%
Holandské kráľovstvo	1,33%
Nórske kráľovstvo	1,33%
Rumunsko	1,33%

V prípade absolvovania zahraničného študijného pobytu bolo až 72,22 % výdavkov stým spojených hradených rodinou, resp. partnerom študenta. Výrazný podiel na financovaní študijných pobytov v zahraničí mali aj Európske granty (77,92 %) a zdroje pochádzajúce z predchádzajúcej práce a úspor študenta (53,25 %). Inými zdrojmi financovania týchto študijných pobytov boli bežný grant/ pôžička, resp. študentská pôžička/grant (zhodne po 10,39 %), práca počas zahraničného pobytu (9,09 %), špeciálny grant, resp. pôžička pre štúdium v zahraničí (3,90 %) a financie od mimovládnych organizácií, resp. súkromných firiem (zhodne po 1,30 %). Okrem toho respondenti uviedli, že v 3,90 % prípadov boli použité aj iné, bližšie nešpecifikované zdroje financovania zahraničnej študijnej mobility.

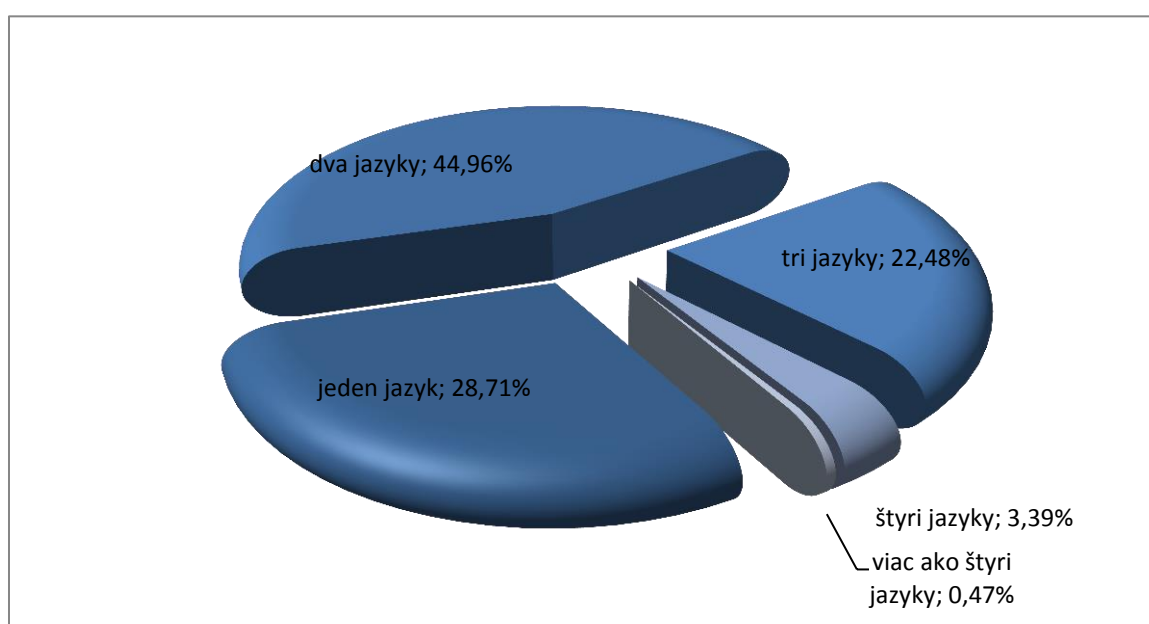
Graf 15 – Zdroje financovania zahraničného študijného pobytu (v %)

5.1. Jazyková vybavenosť študentov vysokých škôl

Je alarmujúce, že viac ako štvrtina (28,71 %) študentov slovenských vysokých škôl v prieskume deklarovala, že v ústnom a písomnom prejave ovláda iba jeden jazyk, teda materinský. Znalosť jedného cudzieho jazyka (dva jazyky) deklarovalo takmer 45 % respondentov, a schopnosť písomnej alebo ústnej komunikácie v troch jazykoch (dvoch cudzích) uviedlo 22,48 % respondentov z radov študentov slovenských vysokých škôl. Znalosť troch cudzích jazykov uviedlo 3,39 % respondentov a viac ako tri cudzie jazyky ovláda podľa vlastného sebahodnotenia iba 0,47 % respondentov.

Graf 16 – Deklarovaný počet ovládaných jazykov na veľmi dobrej úrovni*

*vrátane materinského jazyka

Zhrnutie

EUROSTUDENT VI je medzinárodný projekt zameraný na medzinárodnú komparáciu sociálno-ekonomických aspektov vysokoškolského štúdia. V aktuálnom cykle projektu je zapojených spolu 28 krajín. Slovenská republika participuje na projekte od roku 2005 (aktuálne už štvrtý cyklus).

Ako cieľová skupina respondentov boli za Slovenskú republiku stanovení študenti verejných a súkromných vysokých škôl, v dennej aj externej forme štúdia na prvom, druhom a spojenom stupni štúdia.

Do prieskumu sa zapojilo spolu 2 890 respondentov. Po vyčistení databázy o neúplné dotazníky, ktoré nespĺňali podmienky stanovené metodikou projektu bolo pre potreby analýz použitých 1 491 dotazníkov.

Respondenti pri vyjadrení spokojnosti s kvalitou štúdia najpozitívnejšie hodnotili kvalitu výučby za ktorou nasledovala spokojnosť so študijnými podmienkami (kvalita a dostupnosť knižníc, počítačov, budov a učební) a (relatívne) najnižšiu spokojnosť vyjadrili s organizáciou štúdia a rozvrhu hodín. V globále však môžeme skonštatovať, že respondenti hodnotili kvalitu štúdia skôr pozitívne s príklonom k neutrálnemu postoj.

Z hľadiska pripravenosti na pracovný trh vnímali respondenti pozitívnejšie úroveň prípravy zo strany školy pre potreby národného trhu práce v porovnaní s medzinárodným. Pod výsledok tohto zistenia sa v značnej miere podpísal aj fakt, že výrazný počet respondentov nevedel posúdiť úroveň svojej pripravenosti pre potreby medzinárodného trhu práce.

Prevažná väčšina respondentov hodnotila finančnú situáciu vlastnej rodiny ako priemernú. Ako veľmi dobrú ju deklarovalo necelých päť percent respondentov a ako vyslovene zlú ju označilo 5,5 % respondentov.

Vzhľadom na pracovné aktivity počas semestra sa dve tretiny študentov vnímali v prvom rade ako študenti, ktorí pracujú popri štúdiu, pričom zvyšná tretina sa skôr vnímala z pozície pracujúcich. Zaujímavým zistením je, že takéto sebahonotenie sa netýkalo iba študentov externého štúdia, ako by sa dalo predpokladať, ale aj 8,4 % študentov denného štúdia sa považovalo v prvom rade za pracujúcich a až v druhom rade za študentov.

Viac ako polovica študentov sa počas semestra venovala platenej práci (38,73 % pracovalo počas celého semestra a 19,61 % pracovalo príležitostne). Zvyšných 41,66 % respondentov z radov študentov vysokých škôl v priebehu semestra nepracuje vôbec.

Najčastejším dôvodom pre prácu popri štúdiu bolo zabezpečenie finančných prostriedkov na živobytie. Najmenej častým dôvodom bola finančná podpora iných (detí, rodičov apod.).

Počas prázdnin sa venovalo platenej práci viac ako tri štvrtiny respondentov z radov študentov slovenských vysokých škôl. Z hľadiska pohlavia pracovali počas prázdnin vo väčšej miere muži ako ženy.

Z celkového počtu 1 491 respondentov sa zahraničnej študijnej mobility zúčastnilo iba 5,1 %. Z krajín, ktoré boli medzi nimi najpopulárnejšie boli Česká republika, Poľsko, Nemecko a Španielsko. Ako

najväčší dôvod pre neúčast' na zahraničnej pracovnej mobilite uvádzali respondenti finančnú záťaž. Ako dôvod s najmenšou váhou uvádzali zdravotné problémy.

Zahraničné študijné pobyty boli v prevažnej miere financované z finančných prostriedkov rodiny/partnera študenta a Európskych grantov. Ako najmenej užívané financie boli zdroje mimovládnych organizácií a súkromných firiem.

Až takmer 29 % respondentov uviedlo, že ovláda iba jeden jazyk na veľmi dobrej úrovni (materinský). Zhruba 45 % respondentov ovládalo jeden cudzí jazyk a iba necelé pol percenta respondentov deklarovalo, že ovládajú viac ako tri cudzie jazyky na veľmi dobrej úrovni.

Názov výstupu: **Vybrané predbežné zistenia z medzinárodného projektu Eurostudent**

Priebežná správa o realizácii projektu EUROSTUDENT VI

Riešitelia: Mgr. František Blanár

Mgr. Martin Vančo

Počet strán: 24

Materiál neprešiel jazykovou úpravou